

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl. — cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl v. a

Correspondentiele sè se adreseze Redactiune

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune a
TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

In timpul ferieloru.

Tote scólele sunt inchise. Magistrii obositi de munca incordata cauta se-si readune poteri noue, pentru ca la Septembre de nou se se apuce de lucru si se netediesca multele cà spinose, pre cari ambla neamulu omenescu. Tinerimea de tóte clasele salta de bucurie in libertatea ce o gusta in preajm'a parintiloru, unde lipsita de ori ce grigia cugeta la venitoriulu splendidu ce o-ascepta. Dar se-i lasàm neconturbati in liniscea loru pe acesti factori principali ai scóleloru si se ni-intórcemu noi privirea asupra scolei in generala si asupra scolei romanesci mai in specialu, noi cari privimu scól'a asiá dicand mai din apropiare si o consideràm de foculariulu fericii omenesci!

De dupa statistic'a mai noua genulu omenescu s'a inmultitu forte, asia cà se apropia de cifr'a inspaimentatoria de 1500 milioane. Trebuintiele suntu din di in di mai multe si mai grele, deci productivitatea pamentului trebue potentiata. Cine va intielege mai bine si mai de timpuriu, cum si unde se incepa si se constringa natur'a a se supune vointiei omului mai fora greutãti, acel'a va fi stepanulu, acel'a va guvernã, cà-ci avend in manile sale miediele materiali, dela cari aterna cele spirituali, va seí se-si impuna vointi'a la toti, càti nu-su de acelasiu ecuilvalentu ca densulu. — Agricultur'a nu se mai eserceaza astãdi ca acum 20 ani. Comerciulu dispune de iutiela aburelui, de schinteu'a electrica si de forti'a tonuriloru. Industria s'a perfectiunatu prin ajutoriulu sciintieloru positive intru atãta, de acum sta pe pragulu unui laboratoriu, in carele dora secolulu proxim va dá suflare celulei. Si in faci'a astui feliu de progresu ore scol'a se nu aiba datorintiele sale? Respunsulu afirmativu lù-vede tota lumea! Statulu si biseric'a pasind mana in mana trebue se se ingrigiesca neadormitu, ca progrésele moderne se strabata din scola in tote ramurile societãtii, cà-ci altmintrea se sgudue ecuilibriulu din societate, si fora de pace nu-i vorba de fericire! Statulu si bise-

ric'a, avend in manile loru scólele, datori suntu se puna la dispusetiunea scóleloru tote miediele necesarie la respandirea de progrese noue. Datori suntu pe respundiabilitate istorica a face corpulu didacticu tote inlesnirile posibile, pentru-ca magistrulu de ori-ce categorie se pota functiunã de pre cathedra voios si cu entusiasmu, èr nu cu capulu plinu de grigi pentru suportarea neajunsuriloru sale materiali. Datoriu este statulu si Biseric'a se porte grigia, ca pruncii cei sermani se fie provediuti cu cele necesarie, pentru-cà si acestora li-se cuvine se fie inzestrati cu lumin'a cunoscintiei.

Fiind-cà dela bunastarea scóleloru aterna bunastarea si fericirea omenimei, este lucru invederatu cà toti cei chiamati au de o potriiva datorintia santa se staruesca neintreruptu si sinceru, pentru ca scólele se fie instituite adeca provediute in modulu mai sus aretatu! Negrigiti scólele si mai faceti se aiba Europ'a inca 9 milioane de baionete, si veti vedé cà binecuventãrile pãcei nu voru nutri pe ómeni! Reduceti inse pre cele 9 milioane de baionete la unulu si faceti ca scólele se fie pre de atãte ori mai multe si mai bine inzestrate, si veti vedé, cà dragostea fratiesca, ce isvoresce din pãcea universala, va captivã animele tuturor!

Tote popórele lumei civilizate, mai ales in timpul din urma, au facutu mult pentru bunastarea invetiamentului. In deosebi Germani'a, Franci'a si Britani'a cu unele vecine ale loru au ajunsu acolo, de — in cifra medie vorbind — 75⁰/₀ sciu ceti si scie si suntu in stare se tiena contu de toti pasii progresului modernu. Pentru pruncii lipsiti de miediloce se ingrigiesce s'au famili'a, s'a comun'a s'au in fine corporatiunile religioase, ori statulu. Pentru corpulu didacticu inca s'a facutu si se face tot-possibilulu; s'ar face cu mult mai mult, deca molochulu resbelului n'ar inghiti hãlos cea mai crunta sudore a popóreloru!

Si ore ce se petrece, specialminte la noi Romanii cu privire la imbunatatirea generala a scólei?

A respunde hotaritu la intrebarea acést'a este cu anevoe, de oparte pentru-cà inspectiunea nostra scolara nu este atât de perfectiunata, in cât se corespunda pe deplin toturorur aseptârilor nostre; de alta parte pentru-cà suntemu unu poporu seracu si nesprjinitu de nime altulu, fora numai de forti'a bratieloru nostre. Cu tote acestea potemu constatá cã deca nu facemu sporiu marcat, totusi ne sustienemu in statulu quo, ceea-ce inca e destul, mai ales considerand gravitatea situatiunei. Nu-i vorba! Avem si noi peccatele nostre in sinulu nostru si va ajutá Dumnezeu se ne emancipãmu si de sub aceste! Dar abstragund dela câte tote de aceste, rapórtele ce ni-au sositu si noue dela corespondenti amici, si de cari se publica prin revistele nostre publice, ni-dau dovedi cã singuraticele comune bisericesci, apoi mai multe protopresbiterate si inspectorate scolare, de asemenea si consistoriile nostre facu ce este posibilu in directiunea imbunatatîrilor trebuintóse. Salariile invetiatoresci se amelioraza, frecuentatiunea scolara se urca treptatu din anu in anu. Pre unde numai se pote, se reedifica s'au se zidescu de nou scole noue. Cu unu cuventu potemu afirmá, cã asiá numit'a bunastare materiala a scóleloru nostre se amelioraza. — Ceea-ce ne insufla inse ingrigire este impregiurarea cã, referitoriu la invetiatorii mai betrani, cari adeca nu s'au impartesitu in institutele nostre confesiunali de succésele progresului modernu, de si nu escusãmu nici pre multi dintre cei tineri, nu se facu pasii trebuintiosi, ca si densii se póta supleni lacunele, ale càroru vina nu sunt ei. — De aceea se nu se supere nime pre noi, deca stand in faci'a conferintieloru invetiatoresci ceremu dela organele nostre competente se desvolte mai multa ingrijire in privinti'a acést'a, si se conceda conducerea conferintieloru la nisce poteri dibace, care fiind in curentu cu tóte progrésele moderne se scie insuflá spiritu nou, viatia noua in corpulu deja inbetranitu! Acést'a o cere dela noi spiritulu timpului, si la realizarea acestoru dorintie staruimu si noi, si ambinandu-ni poterile, cu ajutoriulu lui Ddieu si a tuturor ómeniloru de bine, vomu realizá si acést'a! Asiá se fie!

Representantii teologiei scientifique din restimpulu apologetico-polemic.

(Continuare.)

3) Thasciu Caeciliu Ciprian, compatriotulu si invetiacelelu lui Tertullian, de asemenea s'a nascutu in Carthago, din pãrinti pagãni si din familie de senatoru. In tineretiile sale a ajuns la unu renume insemnat cá invetiatoriu de retorica, dar pe cât timp a fost pagãn avea unu mod de vietuire fórte usioratic, chiar cá invetiatoriulu seu Tertullian, carele s'a nascut cam cu 50 de ani nainte de el. La a. 245 a fost convertitu la crestinism prin presbiterulu Caeciliu, in onórea carui'a a si primitu a cestu nume. Dupa doi ani a devenitu pres-

biteru, ér la a. 248 episcopu in Carthago. In timpul persecutiunei imperatului romanu Deciu Traian (249—251) la a. 250 a fugit din naintea persecutoriloru, si s'a retrasu in pustie, pentru cá se 'si póta pastrá viéti'a spre binele si folosulu bisericeii sale, ale carei afaceri le conducea si regulá de aici prim scrisori. Dupa-ce in anulu urmatoriu s'a restabilitu pacea si liniscea, elu s'a re'ntorsu acasa. In absentia lui Ciprian, si cari din acést'a cauza cercau a 'si eluptá independenti'a fatia de elu, in frunte cu Novat si cu diaconulu Felicisim, au provocatu multa confusiune. In mod arbitraru reprimiau ei deadreptulu pre cei cãdiuti (lapsi) in timpul persecutiunei dela cestinismu, fara de a pretinde dela ei caintia. Acést'a faceau si unii confesori séu marturisitori. Deci Ciprian reprobând acesti pasi arbitrari, si cerënd dela cei cãdiuti caintia, a cautat cu multa intielepciune si blãndetie, dar totodata si cu multa seriositate si energie de a linisce spiritele malcontentilor, si de a-i aduce la ordine si supunere. Deocamdata inse nisuintiele escelentului prelatu au remasu zadarnice. Contrarii ii imputau cã 'si-a uitatu de datorinti'a sa si a fost unu lasiu atunei, când nu s'a supusu periculeloru persecutiunei, ci a cautatu se scape cu fug'a. Opositiunea lor s'a redicatu pana la formala desbinare séu schisma dela biserica pastorita de Ciprian. Cu tóte cã si elu insusi a introdusu o praxa mai putien rigorósa la reprimirea celoru cãdiuti in sinulu bisericeii ortodoxe, totusi a avutu nespusu multe necazuri si osteneli, pana ce in urma cu perseverantia si intielepciune rara a potut se aplaneze schism'a, si se impace spiritele agitate. Atât in caus'a celoru cãdiuti, cât si in controvers'a ce a avut o cu episcopulu din Rom'a, Stefan I. (254—257), pentru cestiunea botezulu ereticiloru a tienutu in Carthago trei sínóde in a. 255—256., participând la celu din urma 87 de episcopi. Pretensiunile si amenintiarile dictatorice ale lui Stefan, episcopulu roman, le-a respins cu resolutiune, de si de alta parte, intretienea relatiuni amicale cu biserica romana. Nimicu nu facea Ciprian fara de sfatulu presbiteriloru si fara de consensulu poporului, pe carele inca 'l admitea, cá se participe la sínóde si adunãri. In persecutiunea imperatului roman Valerian la a. 257 a fost esilatu, ér in a. 258 adus din esilu si decapitatu. Caracterulu celu raru si mare a lui Ciprian se vede din liniscea, barbati'a, demnitatea si blandéti'a cu care a suferitu elu mórtea martirica; precum si din menifestãrile de durere si intristare ale credinciosiloru sei la acést'a intêmplare. — In cei 10 ani ai pastoreii sale a fost unu modelu de episcopu, atât in privinti'a zelulu si energiei desvoltate, cât si in privinti'a blãndetiei si a liberalismului cu care 'si apar'a drepturile sale episcopesci.

Despre Ciprian cá teologu si scrietoriu bisericescu avem sè ne insemnam, cã n u p e r s o n a l u a fost elu invetiacelelu lui Tertullian, ci numai ce-

tînd si studiând cu diligintia scrierile acestu'a; dupa cum dice si Ieronim, cã nu trecea di, in carea se nu cetésca elu pe Tertullian, cerënd dela bibliotecariulu seu opurile lui, cu cuvintele: „*d a m a g i s t r u m !*“ Cu tóte aceste elu a remasu liberu de rigorismele si eterodoxiile invetiatoriuului seu. Drept cã nu e atãt de originalu, profund, speculativ si logicu cá Tertullian, totusi 'l intrece pe acest'a prin claritatea, precum si prin cursulu usior si placutu alu espunerei sale. Insemnatatea epocala a acestui barbatu nu consista intr'atãta in prestatiunile sale teologice, cãt mai vërtosu in lupt'a energica si gloriósa pentru unitatea bisericii, represantata prin positiunea monarchica a episcopatulu in biserica. — Scrierile lui se impartu in apologetice si practice. Tóte opurile lui ce ni s'au pastratu, cuprind aprópe dóue tomuri din editiunea lui Migne.

Apologetice sunt: Cartea „*De idolorum vanitate*“, o combatere a pagãnismulu, compilata in partea cea mai mare din Tertullian si Minuciu Felix. „*Testimonia adversus Iudaeos*“ in 3 cãrti, e scrierea cea mai voluminósa dintre opurile lui Ciprian, si e indreptata contra Iudeilor, void a-i incredintiã pre acesti'a despre adeveritatea religiunei crestine. Fiind-cã unu pagãnu óre-care, cu numele Demetrian, a acusat crestinismulu de felu de felu de faradelegi, si l'a declarat vinovatu de calamitatile ce au venitu in timpulu aceel'a asupra Africe, cari, dice elu, sunt a se ascrie maniei dieiloru pre crestini; vine Ciprian, si in opulu adresatu lui, „*ad Demetrianum*“ 'l combatte din tóte punctele de vedere. — Parte apologeticu, parte practic e opulu „*Liber ad Donatum*“ s. „*de gratia dei*.“ In acest'a descrie unu amicu alu seu, carele s'a increstinatu cam in acelasi timpu cu elu, atãt starea sa sufletésca trista, in carea s'a aflu nainte de convertirea sa, cãt si fericirea interna, ce o simtiesce in urm'a gratiei ddiesci primite in tain'a botezulu.

Practice sunt: Scrierea „*De lapsis*“, compusa la a. 251 spre a aratã celoru càdiuti, cã fara de caintia e imposibila si nefolositoare reprimirea loru in sinulu bisericii ortodoxe. Cea mai insemnata si mai originala lucrare a sa e cartea: „*De unitate ecclesiae*“, indreptata contr'a schismaticiloru din Afric'a si din Rom'a. In acest'a invétia elu, cã cine se desbina de episcopulu seu, se desbina de unitatea bisericii, cãci biseric'a e in episcopu; si, cã toti episcopii sunt un'a, episcopatulu e unu intregu, prin a carui unitate se sustiene si unitatea bisericii. Cine se desbina de biserica, se desbina si de Chr., capulu ei, cãci nu póte se remana cinev'a in unitate cu Chr., capulu bisericii daca se desbina elu de trupulu lui, de s. biserica. — Celelalte tractate practice-ascetice, precum: „*De mortalitate*“, „*De exhortatione martyri*“, „*De habitu virginum*“,

„*De oratione dominica*“, „*De bono patientiae*“, „*De zelo et livore*“ (Despre gelosie si pisma) sunt de mai putiena insemnate si mai putien originale. Prin cartea: „*De opere et elemosynis*“ indémna la fapte de ale indurarei crestine, cari trag dupa sine respata in ceriu. In urma de mare insemnata istorica sunt cele 81 de epistóle, ce ni-au remas dela dënsulu dintre cari 66 sunt scrise de elu, ér celelalte sunt scrise de altii si adresate lui.

(Va urmã.)

Dr. Tr. Puticiu.

Medardu.

[Dupre „*Transilvania*“ Nr. 7.]

In diu'a de optu Iunie dupa calendariulu gregorianu se face pomenire in biseric'a cotelica apusena despre sfantulu, al cãru nume se afla mai sus. E lucru teologico-istoricu a sciriã dupa influintiã sfantulu Medardu asupra desvoltarei bisericii crestine. Unu incidentu inse este, ce me face se vorbescu aici nitiel despre Medardu, anume cã pe multe locuri domnesce in poporu credinti'a cã deca plóua in acea di, atunci tienu ploile siese septemani.

Ómenii usiori de minte numescu superstitiuni pe o multime de adeveruri, ce le audimu trecand ca mostenire din neamu in neamu. Dar ómenii cei scrupulosi, cari adeca scruteza pana la originea fenomenulu, stau si se intreba, cum si cand s'a nascutu in poporu acea superstitiune, cã plouand in diu'a sfantulu Medardu are se plóe siese septemani?

De óre-ce lumea progreseza, dar intru progresa adereza la principiulu, cã ce e bunu se pas-tramu, ér ce e reu se lapedãmu, si noi inca voimu se progresãmu; de aceea se tienemu si noi ce e bunu si se condamnãmu ce intuneca mintea. Se ventilãmu dara credinti'a poporulu referitoriu la plóea din diu'a lui Medardu!

Dela nemuritoriulu Newton incóce lumea a progresatu mai multu, de cãt a progresatu in douemii de ani inainte de densusu. Prin neperitoriele rezultate, ce le-a obtienutu Newton in sciintie, vorbimu astãdi despre constitutiunea sistemulu nostru scolaru multi insi póte mai sigur de cãt despre constitutiunea republicei San-Marino. Vorbimu despre form'a, marimea, constitutiunea fisica a sórelui cu óresi-care incredere de individiatu. Apoi referitoriu la pamentu ne incumetãmu, dar si avemu titula se anuciãmu in modu profetic o multime de fenomene, cari nu ne desmintiescu. Anuciãmu pe minutu ivirea eclipseloru si a fluxulu si refluxulu de pe oceanuri, anuciãmu cu probabilitate cutremurulu de pamentu si eruptiunile vulcanice, si nu ne sfimu a dice — dar ne spune si poporulu — cã la schimbarea lunei se conturba hotaritu echilibriulu din aerulu atmosfericu. Si ce este Medardulu? CREDU cã nu facu sminta deca afirmu, cã sub Me-

d a r d u intielegemu o conturbare neindatinata in echilibrulu din aerulu atmosfericu. Ér ploi de siese septemani de sigur potu avé locu numai dintr'o conturbare extraordinara a atmosferei pamentului. Se vedemu acum intru cât pote fi conturbatu echilibrulu aerului atmosfericu pe timpulu lui M e d a r d u in modu neindatinatu.

E fapta positiva, cà tulburarea echilibrului din atmosfera provine mai ales din influinti'a caldurei radielor solare. Pe emisfer'a nordica in lun'a lui Iunie ajungu mai multe radie solari si in deosebi pe langa ecuatoru se incaldiesce aerulu de pe suprafati'a pamentului chiar pana preste 60° C. Acestu aeru fierbinte, fiind de tot usioru se inaltia oblu in sus, formeza óresi-cum unu curentu de aeru fierbinte, ce ajunge pana sus in regiuni considerabile ale atmosferei. Dar fiind-cà in natura spatiu vacuu nu esista, de aceea in loculu aerului celui inaltiatu de pe la ecuatoru, trebue se vina aeru próspectu din apropiere, adeca din pàrtile de catra nordu, séau pe emisfer'a sudica de catra sudu. Astfelu se pornescu dara din regiunile polari curente de aeru rece, avend la inceputu directiune oblu spre ecuatoru. Scimu inse cà pamentulu se intorce in giurulu osiei sale dela apusu spre resaritu si cà nu tote punctele din suprafati'a pamentului au iutiéla uniforma in giurulu osiei; punctele ce suntu mai aproape de ecuatoru se misica mai iute, pentru cà suntu mai departate de osie, de cât cele de langa poli, din cauza cà pamentulu e globu turtitu. In urm'a cauzei amintite mai sus, pornind dela polulu nordicu o cantitate de aeru spre ecuatoru, aceea intimpina in calea s'a locuri, ce au mai rapede iutiéla in giurulu pamentului, de cât cum au locurile preste cari deja a trecut. Deci precum corpulu nostru, aflandu-ne pe trasura, cand acést'a se pune in miscare, areta nesuinti'a de a remané ceva indereptu din caus'a inertiei, totu astfelu din caus'a inertiei remane indereptu si aerulu ce vine din spre poli, si remanerea acést'a se areta cu atât mai tare, cu cât ajunge acelu aeru mai spre ecuatoru, asia cà dela regiunile tropice inepend aerulu curge pe suprafaci'a pamentului avendu directiune dela ostu spre vestu. Ce amu disu inse despre aerulu de pe suprafacia, are valere si despre celu caldu, ce s'a urcatu sus in atmosfera, dar chiar in sensu intorsu; adeca dela ecuatoru spre poli curgu dóue curente de aeru caldu, cari se indrepta cu atât mai tare spre ostu, cu cât inainteza in regiuni mai departate dela ecuatoru. — Aceste doue curgeri de aeru seau venturi le numescu ómenii venturi passate si se intempla pe emisfer'a nordica mai ales in Iunie, ér pe cea sudica in Septembre. Navigatorii Spanioli, inepend dela insulele canarice, nici nu se mai intereseza de nàile loru, cà-ci ventulu passatu le mana direct spre Antile, fiind vislele intinse si impregiuràrile atmosferice normale.

Pamentulu nostru in 2 pàrti din trei este acoperitu cu apa si apele aceste din caus'a radielor

solare evaporaze neincetatu si aburii se inaltia in atmosfera. Prin urmare atât ventulu passatu, ce vine din spre poli, cât si celu ce trece pe deasupra dela ecuatoru spre poli, cuprindu in sine cuantitati insemnate de aburi, cesti'a mai caldi de cât cei ce se afla in ventulu passatu de pe suprafati'a pamentului

Intre impregiuràri normale venturile passate si precurgu calea loru fara ca se se conturbe unulu pe altulu. Dar adese ori se ivescu impregiuràri nenormale, si prin aceste se conturbà fórte echilibrulu aerului atmosfericu. Impregiuràri nenormale ar fi spre esmplu prea marea evaporare a apelor de pe pamentu, seau apropierea estrema a pamentului de cutare corpulu cerescu, seau chiar si constitutiunea fisica a sórelui, dupa care radiiele solari nu sunt intr'o forma de intensive, nici in lumina nici in caldura. Acestea si d'al d'estea impregiuràri potu face ca ventulu passatu, ce trece pe sus prin atmosfera, se se plece prea tare spre pamentu, se se intàlnesca si se taie pre cestalaltu, care sufla de catra poli. Prin acést'a firesce se conturba echilibrulu atmosferei de nu póte fi rehabilitatu de cât dupa septemani intregi; de aici provine apoi, cà in acestu intervalu domnescu ploi indelungate si neindatinate. Acesta conturbare atmosferica are locu mai ales in prim'a jumetate a lunei lui Iunie, si fiind-cà de sfantulu M e d a r d u se face pomenire chiar la mijloculu primei jumetati a acestei luni, poporulu, de sigur basatu pe observatiuni indelungate, a sustienutu si sustiene, cà daca plóua in diu'a lui M e d a r d u, atunci tienu ploile siese septemani.

Nu este dar credintia desiérta acesta afirmatiune, ci este unu a deveru ceva prea esageratu, pe carele avemu se-lu intielegemu asia, cà ivindu-se ploi cam pe timpulu cand e diu'a lui M e d a r d u, avemu se ne acceptàmu la ploi indelungate cu atât mai vertos, cu cât vor fi presenti si alti factori de ai naturei, cari suntu acomodati de a contribuí la conturbarea echilibrului din aerulu atmosfericu.

Cât pentru anulu acést'a, in multe locuri din patri'a nósta in numit'a di a ploatu, si poporulu a disu cà voru fi ploi siese septemani. Ploile aceste le esplicàmu deci, dupa cele amintite astfelu, cà mai pe timpulu acél'a a fostu pleniluniu, ceea-ce conturba ecuilibrulu atmosfericu, da alta parte éراسi aflàmu, cà regentulu anului, planet'a Mare, chiar pe atunci a ajunsu in cea mai aproape distantia de pamentu, prin urmare si ea, prin atractiunea s'a, a contribuitu la acea conturbare de echilibriu atmosfericu. Voru mai fi póte si alte cauze, de esplu misicamintele calorice dia internulu cójii pamentului etc. cari tote dau o actiune puternica, ce se concentra in incrucesiarea venturilor passate. —

Se nu despretiuimu dara credintiele numite desierte, càci parte mare din ele suntu efluxulu unor experientie indelungate ale poporului, si prin studiarea

loru critica ajungemu a cunósce starea culturala a respectiveloru popóre, ce le-au creatu, dar póte cá ajungemu si la alte rezultate interesante.

Teodoru Ceontea.

D I V E R S E.

* **Personalita.** Ilustritatea S'a Inaltu Prea Santulu nostru episcopu diecesanu Ioanu Metianu Miercuri a caletoritu in Ardealu in afaceri familiari, de unde se va intorce dílele urmatorie si va caletóri la Pest'a spre a participá la siedintiele fondatiunei Gozsdu.

* **Bibliografie.** In editur'a librariei dlui Nicolae I. Ciurcu din Brasiovu a aparutu o carte noua, si precum se vede multu promitiatoria pentru invetiamentulu elementaru alu limbei magiare in scólele nostre poporali. Cartea se numesce „**Abecedariu**“ s'au Antai'a carte de cetire si scriere pentru invetiarea limbei magiare in scólele poporali romane, intocmit pe bas'a planului ministerialu de invetiamentu de *Francisc Koós* si *Ioanu Dariu*. Pretiulu este numai 20 cr. si contine 64 pagine legate in paretu tari. — Atragemu atentiunea celoru chiamati asupra acestei corticele!

* **Himenu.** Dlu Georgiu Stoianu, preparandu abs. si-a incredintiatiu de fitóri'a sotie pe dñsiór'a Emili'a Dore'a, din Aradu. — Felicitárele nóstre.

* **De ale timpului.** De Joi incepend a mai incetatu caldur'a cea innadusitoria, care ajunsese in radiele solari pana la 44° C. O ploie manosa a recoritu atmosfer'a si a mai adaptatu vegetatiunea, care incepuse dejá a se uscá. Se spereza ploi mai manose, de ora-ce suntemu la schimbare de luna pre langa aceste ni-se apropie si ecuinociulu.

* **Nervii la Chinezi.** Lips'a de nervositate la Chinezi, forméza cea mai mare diferentia intre acestia si intre Europei. Chinezulu póte scrie tóta diu'a, póte lucrá tóta diu'a, póte stá diu'a intr'o positia anumita, póte tiese, sculpá in continuu a seversi cele mai monotone lucruri, fara de a se aratá ceva esiofatu (obositu) ca când ar fi o masina simpla. Acésta insusire se arata inca in cele mai fragede tineretie. In Chin'a nu se afla prunci nelinistiti, desmerdati, petulanti; toti sunt grozavu de modesti. Siedu tóta diu'a in scóla fara pausa, n'au esire intre órele preserise. Recreatiune, jocu, preumblare, gimnastica sunt pentru Chinezi lucruri netrebnice. Póte dormi pe langa celu mai mare sgomotu de masini séu mori, pe langa larma cât de mare, strigate de copii, cértá de ómeni mari, dorme in patu, pe pamentu, pe scaunu, pe scurtu in ori ce positie.

† **Necrologu.** Nicolau Micaescu, parochu in Dragoesci; in numele seu si a sotiei sale Flórea, Mari'a Micaescu nasc. Iorga cá nora, Aureliu si Livi'a cá nepoti, Ecatarin'a si Elen'a cá fice, Ioanu Negru invetiatoriu cá ginere, Georgiu si An'a Iorg'a cá cuscii: in numele loru si a numeróseloru rudení aducu la cunoscintia si pre acesta cale amiciloru, colegiloru si toturoru cunoscutiloru, cum-cá prea iubitulor fii, sociu, tata, frate, cumnatu si ginere Petru Micaescu, in 2 l. c. si-a datu nobilulu seu sufletu in manile creatoriului dupa unu morbu greu si indelungatu. Remasítiele pamentesci dupa serviciulu funebru ce s'au celebratu prin P. O. Dnu Georgiu Creciunescu, protopresviteru insocitu de dd. preoti Romulu Secosianu, Dimitrie Popoviciu, Georgiu Petroviciu, N. Miclescu, Vichentie Murariu, Georgiu Ciocai si Georgiu

Mustatia, s'au asiediatu la loculu eternu in 4. Iuliu st. v. la 10 óre diminéti'a. Defunctulu a fost unu fiu bunu alu bisericeii, parinte turmei lui incredintiate, precum sociu si cu deosebire tata iubitoriu de doi fii, dar nemilos'a mórté in alu 33-lea anu alu vietii, in alu 11-lea alu fericitei casetorie si alu 9-lea alu preotiei i-curmá firulu vietii, lasandu pre toti cu anime frânte pastrandu-lu in memorie. Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuvantata! — Dragoesci, la 22. Iuliu 1890. — *Nicolau Micaescu*, preotu.

† **Necrolog.** Ioanu Micoeu, preotu rom. gr. or. dupa unu morbu indelungatu plinu de suferintie, in 9. Augustu a. c. n. in etate de 56 ani au repausatu in Domnulu in comun'a Igrisiu, lasandu in celu mai profundu doliu pe neconsolabil'a sa socia Eugeni'a si cincii fii. — Fie-i tierin'a usióra!

* **Multiemita publica.** La apelulu facutu de comunitatea bisericésc'a ort. rom. din J a b a r, — pentru oferte benevole pre sém'a continuarii a zidirii bisericii d'acolo. — (Continuare.)

Cu list'a a 26-a colectante Dlu Ioan Latia preot ort. rom. in Mutincu-mare s'au incassatu 3 fl. v. a. Dlu I. Latia preotu a contribuitu cu 50 cr., ér cu tasulu in diu'a invierii Dlui s'au adunatu 2 fl. 50 cr.

Cu list'a a 48-a colectante Dlu Alexandru Creciunescu, parochu ort. rom. in Chinezu s'a incassat 16 fl. 74 cr. v. a. Dlu Alex. Creciunescu, preotu a contribuitu cu 1 fl. cassada s. bisericeii cu 10 fl., cu tasulu s'au adunatu in diu'a Invierii Dlui 4 fl. 74 cr. ér Dlu Petru Augustinu, posesoru cu 1 fl.

Cu list'a a 40-a colectante Dlu Demetriu Ganea, par. rom. ort. in Semlacu, — s'a incassatu 2 fl. v. a. Dlu D. Ganea, par. a contribuitu cu 1 fl. ér Dn'a Liubiti'a Ganea preotésa si Dsiór'a Livi'a fica dloru câte cu 50 cr.

Cu list'a a 49-a colectante Dlu Iosif Vuculescu, preotu ort. rom. in Sioimosiu — s'a incassatu 6 fl. 06 cr. Dlu I. Vuculescu, preotu a contribuitu cu 50 cr. Moise Magdu, preotu cu 50 cr. cassad'a st. bisericeii cu 2 fl. cu tasulu in diu'a de st. Pasci 1 fl. 06 cr. Titu Vuculescu, juristu cu 1 fl. Gavrilu Papp, notariu cu 1 fl. si Z. Cuparescu cu 50 cr.

Cu list'a a 55-a colectante Dlu Gavril Bodea, preotu ort. rom. in Arad — s'a incassatu 4 fl. 50 cr. v. a. cassad'a st. bisericeii a contribuitu cu 4 fl. ér Iosif Moldovanu, inv. 50 cr.

(Va urmá.)

INVITARE DE PRENUMERATIUNE.*)

Tiner'a nostra literatura are tiebuintia de tóte productele, ce an isvorit din spiritulu poporului romanescu. Fiind suscrisulu convinsu, cá dora din nici unu ramu alu literaturii nostre poporali nu avemu asiá de pucine producte adunate, ca din alu

„Colindiloru religiose-morali“

mi-am datu silinti'a si, cutrierand comitatele Aradu si Biharea, am adunatu o coclectiune bogata de piese originali, ce nu au ajuns la cunoscintia on. publicu pre calea publicitatii. Fiind convinsu, cá prin publicarea loru facu servitiu placutu carturariloru nostri de pretotindenea, m' am resolutu se le si publicu intro brosiura dedicata popo-

*] Cele alalte diurnale romane sunt rogata a primi in colónele loru acesta invitare.

d a r d u întielegemu o conturbare neindatinata în echilibrulu din aerulu atmosfericu. Èr ploi de siese septemani de sigur potu avé locu numai dintr'o conturbare estraordinara a atmosferei pamentului. Se vedemu acum intru cât pote fi conturbatu echilibrulu aerului atmosfericu pe timpulu lui M e d a r d u în modu neindatinatu.

E fapta positiva, cà tulburarea echilibrului din atmosfera provine mai ales din influinti'a caldurei radielor solare. Pe emisfer'a nordica în lun'a lui Iunie ajungu mai multe radie solari si în deosebi pe langa ecuatoru se incaldiesce aerulu de pe suprafati'a pamentului chiar pana preste 60° C. Acestu aeru fierbinte, fiind de tot usioru se înaltia oblu în sus, formeza óresi-cum unu curentu de aeru fierbinte, ce ajunge pana sus în regiuni considerabile ale atmosferei. Dar fiind-cà în natura spatiu vacuu nu esista, de aceea în loculu aerului celui înaltiatu de pe la ecuatoru, trebue se vina aeru próspectu din apropiere, adeca din pàrtile de catra nordu, séau pe emisfer'a sudica de catra sudu. Astfelu se pornescu dara din regiunile polari curente de aeru rece, avend la inceputu directiune oblu spre ecuatoru. Scimu inse cà pamentulu se întorce în giurulu osiei sale dela apusu spre resaritu si cà nu tote punctele din suprafati'a pamentului au iutiéla uniforma în giurulu osiei; punctele ce suntu mai aproape de ecuatoru se misica mai iute, pentru cà suntu mai departate de osie, de cât cele de langa poli, din cauza cà pamentulu e globu turtitu. În urm'a causei amintite mai sus, pornind dela polulu nordicu o cantitate de aeru spre ecuatoru, aceea întimpina în calea s'a locuri, ce au mai rapede iutiéla în giurulu pamentului, de cât cum au locurile preste cari deja a trecut. Deci precum corpulu nostru, aflandu-ne pe trasúra, cand acést'a se pune în misicare, areta nesuinti'a de a remané ceva îndereptu din caus'a inertiei, totu astfelu din caus'a inertiei remane îndereptu si aerulu ce vine din spre poli, si remanerea acést'a se areta cu atât mai tare, cu cât ajunge acelu aeru mai spre ecuatoru, asia cà dela regiunile tropice începund aerulu curge pe suprafaci'a pamentului avendu directiune dela ostu spre vestu. Ce amu dîsu inse despre aerulu de pe suprafacia, are valere si despre celu caldu, ce s'a urcatu sus în atmosfera, dar chiar în sensu întorsu; adeca dela ecuatoru spre poli curgu dóue curente de aeru caldu, cari se îndrepta cu atât mai tare spre ostu, cu cât înainteza în regiuni mai departate dela ecuatoru. — Aceste doue curgeri de aeru seau venturi le numescu ómenii venturi passate si se întempla pe emisfer'a nordica mai ales în Iunie, ér pe cea sudica în Septembrie. Navigatorii Spanioli, începund dela insulele canarice, nici nu se mai intereseza de nàile loru, cà-ci ventulu passatu le mana direct spre Antile, fiind vislele întinse si împregiuràrile atmosferice normale.

Pamentulu nostru în 2 pàrti din trei este acoperitu cu apa si apele aceste din caus'a radielor

solare evaporaza neincetatu si aburii se înaltia în atmosfera. Prin urmare atât ventulu passatu, ce vine din spre poli, cât si celu ce trece pe deasupra dela ecuatoru spre poli, cuprindu în sine cuantitati însemnate de aburi, cesti'a mai caldi de cât cei ce se afla în ventulu passatu de pe suprafati'a pamentului

Între împregiuràri normale venturile passate si precurgu calea loru fara ca se se conturbe unulu pe altulu. Dar adese ori se ivescu împregiuràri nenormale, si prin aceste se conturbà fòrte echilibrulu aerului atmosfericu. Împregiuràri nenormale ar fi spre esmplu prea marea evaporare a apelor de pe pamentu, seau apropierea estrema a pamentului de cutare corpulu cerescu, seau chiar si constitutiunea fisica a sórelui, dupa care radiiele solari nu suntu într'o forma de intensive, nici în lumina nici în caldura. Acestea si d'al d'estea împregiuràri potu face ca ventulu passatu, ce trece pe sus prin atmosfera, se se plece prea tare spre pamentu, se se întàlnesca si se taie pre cestalaltu, care sufia de catra poli. Prin acést'a firesce se conturba echilibrulu atmosferei de nu póte fi rehabilitatu de cât dupa septemani întregi; de aici provine apoi, cà în acestu intervalu domnescu ploi îndelungate si neindatinate. Acesta conturbare atmosferica are locu mai ales în prim'a jumetate a lunii lui Iunie, si fiind-cà de sfantulu M e d a r d u se face pomenire chiar la mijloculu primei jumetati a acestei luni, poporulu, de sigur basatu pe observatiuni îndelungate, a sustienutu si sustiene, cà daca plóua în diu'a lui M e d a r d u, atunci tienu ploile siese septemani.

Nu este dar credintia desiérta acesta afirmatiune, ci este unu a deveru ceva prea esageratu, pe carele avemu se-lu întielegemu asia, cà ivindu-se ploi cam pe timpulu cand e diu'a lui M e d a r d u, avemu se ne acceptàmu la ploi îndelungate cu atât mai vertos, cu cât vor fi presenti si alti factori de ai naturei, cari suntu acomodati de a contribuí la conturbarea echilibrului din aerulu atmosfericu.

Cât pentru anulu acest'a, în multe locuri din patri'a nósta în numit'a di a ploatu, si poporulu a disu cà voru fi ploi siese septemani. Ploile aceste le esplicàmu deci, dupa cele amintite astfelu, cà mai pe timpulu acél'a a fostu pleniluniu, ceea-ce conturba echilibrulu atmosfericu, da alta parte érași aflàmu, cà regentulu anului, planet'a Mare, chiar pe atunci a ajunsu în cea mai aproape distantia de pamentu, prin urmare si ea, prin atractiunea s'a, a contribuitu la acea conturbare de echilibriu atmosfericu. Voru mai fi póte si alte cause, de esplu misicamintele calorice dia internulu cójii pamentului etc. cari tote dau o actiune puternica, ce se concentra în încrucisarea venturilor passate. —

Se nu despretiuimu dara credintiele numite desierte, càci parte mare din ele suntu efluxulu unoru esperientie îndelungate ale poporului, si prin studiarea

loru critica ajungemu a cunósce starea culturala a respectiveloru popóre, ce le-au creatu, dar póte cá ajungemu si la alte rezultate interesante.

Teodoru Ceantea.

D I V E R S E.

* *Personalia.* Ilustritatea S'a Inaltu Prea Santitulu nostru episcopu diecesanu Ioanu Metianu Miercuri a caletoritu in Ardealu in afaceri familiari, de unde se va intorce dílele urmatorie si va caletorí la Pest'a spre a participá la siedintiele fondatiunei Gozsdu.

* *Bibliografie.* In editur'a librariei dlui Nicolae I. Ciurcu din Brasiovu a aparutu o carte noua, si precum se vede multu promitatoria pentru invetiamentulu elementaru alu limbei magiare in scólele nostre poporali. Cartea se numesce „**Abecedariu**“ s'au Antai'a carte de cetire si scriere pentru invetiarea limbei magiare in scólele poporali romane, intocmit pe bas'a planului ministerialu de invetiamentu de *Francisc Koós* si *Ioanu Dariu*. Pretiulu este numai 20 cr. si contine 64 pagine legate in paretu tari. — Atragemu atentiunea celoru chiamati asupra acestei corticele!

* *Himenu.* Dlu Georgiu Stoianu, preparandu abs. si-a incredintiatu de fiitóri'a sotie pe dñsiór'a Emili'a Dorc'a, din Aradu. — Felicitárilu nóstre.

* *De ale timpului.* De Joi incepend a mai in cetatu caldur'a cea innadusitoria, care ajunsese in radiele solari pana la 44° C. O ploie manosa a recoritu atmosfer'a si a mai adaptu vegetatiunea, care incepuse dejá a se uscá. Se spereza ploi mai manose, de ora-ce suntemu la schimbare de luna pre langa aceste ni-se apropie si ecuinotiuulu.

* *Nervii la Chinezi.* Lips'a de nervositate la Chinezi, forméza cea mai mare diferentia intre acestia si intre Europeeni. Chinezulu póte serie tóta diu'a, póte lucrá tóta diu'a, póte stá diu'a intr'o positia anumita, póte tiese, sculpá in continu a seversi cele mai monotone lucruri, fara de a se aratá ceva esiofatu (obositu) ca când ar fi o masina simpla. Acésta insusire se arata inca in cele mai fragede tineretie. In Chin'a nu se afla prunci nelinistiti, desmerdati, petulanti; toti sunt grozavu de modesti. Siedu tóta diu'a in scóla fara pausa, n'au esire intre órele preserise. Recreatiune, jocu, preumblare, gimnastica sunt pentru Chinezi lucruri netrebnice. Póte dormi pe langa celu mai mare sgomotu de masini séu mori, pe langa larma cá de mare, strigate de copii, cérta de ómeni mari, dorme in patu, pe pamentu, pe scaunu, pe scurtu in ori ce positie.

† *Necrologu.* Nicolau Micaescu, parochu in Dragoiesci; in numele seu si a sotiei sale Flórea, Mari'a Micaescu nasc. Iorga cá nora, Aureliu si Livi'a cá nepoti, Ecaterin'a si Elen'a cá fice, Ioanu Negru invetiatoriu cá ginere, Georgiu si An'a Iorg'a cá cuscrii: in numele loru si a numeróseloru rudenfi aducu la cunoscintia si pre acesta cale amiciloru, colegiloru si toturoru cunoscutiloru, cum-cá prea iubituloru loru fiu, sociu, tata, frate, cumnatsu si ginere Petru Micaescu, in 2 l. c. si-a datu nobilulu seu sufletu in manile creatoriului dupa unu morbu greu si indelungatu. Remasítiele pamentesci dupa serviciulu funebru ce s'au celebratu prin P. O. Dnu Georgiu Creciunescu, protopresviteru insocitu de dd. preoti Romulu Secosianu, Dimitrie Popoviciu, Georgiu Petroviciu, N. Micaulescu, Vichentie Murariu, Georgiu Ciocai si Georgiu

Mustatia, s'au asiediatu la loculu eternu in 4. Iuliu st. v. la 10 óre diminéti'a. Defunctulu a fost unu fiu bunu alu bisericeii, parinte turmei lui incredintiate, precum sociu si cu deosebire tata iubitoriu de doi fii, dar nemilos'a mórte in alu 33-lea anu alu vietii, in alu 11-lea alu fericitiei casetorie si alu 9-lea alu preotiei i-curmá firulu vietii, lasandu pre toti cu anime fránte pastrandu-lu in memorie. Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuvantata! — Dragoiesci, la 22. Iuliu 1890. — *Nicolau Micaescu*, preotu.

† *Necrolog.* Ioanu Micoiu, preotu rom. gr. or. dupa unu morbu indelungatu plinu de suferintie, in 9. Augustu a. c. n. in etate de 56 ani au repausatu in Domnulu in comun'a Igrisiu, lasandu in celu mai profundu doliu pe neconsolabil'a sa socia Eugeni'a si cincii fii. — Fie-i tierin'a usióra!

* *Multiméta publica.* La apelulu facutu de comunitatea bisericése'a ort. rom. din J a b a r, — pentru oferte benevole pre sém'a continuarii a zidirii bisericeii d'acolo. — (Continuare.)

Cu list'a a 26-a colectante Dlu Ioan Latia preot ort. rom. in Mutincu-mare s'au incassatu 3 fl. v. a. Dlu I. Latia preotu a contribuitu cu 50 cr., ér cu tasulu in diu'a invierii Dlui s'au adunatu 2 fl. 50 cr.

Cu list'a a 48-a colectante Dlu Alexandru Creciunescu, parochu ort. rom. in Chinezu s'a incassat 16 fl. 74 cr. v. a. Dlu Alex. Creciunescu, preotu a contribuitu cu 1 fl. cassada s. bisericeii cu 10 fl., cu tasulu s'au adunatu in diu'a Invierii Dlui 4 fl. 74 cr. ér Dlu Petru Augustinu, posesoru cu 1 fl.

Cu list'a a 40-a colectante Dlu Demetriu Ganea, par. rom. ort. in Semlacu, — s'a incassatu 2 fl. v. a. Dlu D. Ganea, par. a contribuitu cu 1 fl. ér Dn'a Liubiti'a Ganea preotésa si Dsiór'a Livi'a fica dloru câte cu 50 cr.

Cu list'a a 49-a colectante Dlu Iosif Vuculescu, preotu ort. rom. in Sioimosiu — s'a incassatu 6 fl. 06 cr. Dlu I. Vuculescu, preotu a contribuitu cu 50 cr. Moise Magdu, preotu cu 50 cr. cassad'a st. bisericeii cu 2 fl. cu tasulu in diu'a de st. Pasci 1 fl. 06 cr. Titu Vuculescu, jurist cu 1 fl. Gavrilu Papp, notariu cu 1 fl. si Z. Cuparescu cu 50 cr.

Cu list'a a 55-a colectante Dlu Gavril Bodea, preotu ort. rom. in Arad — s'a incassatu 4 fl. 50 cr. v. a. cassad'a st. bisericeii a contribuitu cu 4 fl. ér Iosif Moldovanu, inv. 50 cr.

(Va urmá.)

INVITARE DE PRENUMERATIUNE.*)

Tiner'a nostra literatura are tiebuintia de tóte productele, ce au isvorit din spiritulu poporului romanescu. Fiind suscrisulu convinsu, cá dora din nici unu ramu alu literaturiei nostre poporali nu avemu asiá de pucine producte adunate, ca din alu

„Colindiloru religiose-morali“

mi-am datu silinti'a si, cutrierand comitatele Aradu si Biharea, am adunatu o colectiune bogata de piese originali, ce nu au ajuns la cunoscinti'a on. publicu pre calea publicitatii. Fiind convinsu, cá prin publicarea loru facu serviciu placutu carturariloru nostri de pretotindenea, m' am resolutu se le si publicu intro brosiura dedicata popo-

*] Cele alalte diurnale romane sunt rogata a primi in colónele loru acesta invitare.

rului romanu, care ar trebui se apara pana la inceputulu lunei Decembre a.c. Dar fiind-că starea materiala nu-mi permite a potea suportá spesele de tipariu, de aceea mieu libertatea se apelezu la bunavointi'a on. publicu si in deosebi a stimatiloru confrati invetiatori cu rogarea umilita, se binevoesca pana la 15 Septembrie n. a. c. a-mi aduce la cunoscintia numerulu exemplarielor, ce ar dori se le procureze, post'a si locul unde asi avea se le trimitu, pre cum si numele si caracterulu procuratoriului. — Unu exemplariu va constá 25 cr. v. a., ér tot dela 10 exemplarie se va dá rabatu unulu.

Siomoschesiu, (p. u. Csermő), 1 Augustu n. 1890.

Teodoru Daulu, m. p.
invetiati. rom. gr. or.

Concursu.

Devenindu vacantu unu stipendiu anualu de 120 fl. din fondatiunea „Fauru“ din Oradea-mare, — pentru care, prin acést'a se publica concursu, indreptatiti fiind a recurge studintii gr. or. de nationalitate romana, cari frecuentéza vreunu gymnasium publicu, academiá séu universitate, scóle reali superióre, tehnica, politehnica séu institutu teologicu-pedagogicu.

Preferintia au recurintii din famili'a Faur respective Poynar fara privire la clasele in cari studieza.

Competintii au a produce:

- a) carte de botez;
- b) certificatu despre seracia;
- c) testimoniu cu calculu eminentu despre progresulu facutu in anulu precedente;
- d) certificatu despre starea sanitaria si portare morala.

Era cei ce dorescu a-si vindicá preferintia, au a-si documentá si derivatiunea dela famili'a fondatorelui.

Recursele astfeliiu instruate sunt a se substerne la Venerabilulu Consistoriu gr. or. rom. in Oradea-mare pana la 3/15 Septembrie 1890.

Aradu, din siedinti'a consistoriala tienuta la 23. Iulie (4. Augustu.) 1890.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

Alegerea de invetiatorésa la scól'a de fete din **Pilulimare**, in diu'a de 22 Iuliu st. v. a. c. nu s'au potutu tienea din cauza căci un'a recurenta nu s'au aretatu in fati'a locului că se o cunósca poporulu, éra alta nu si-au adjustatu petitulu cu documentele necesarii; deci pre lángha emolumintele si conditiunile stipulate in concursulu deja publicatu in Nrii 25, 26 si 27 din a. c. a foiei oficióse „Biseric'a si Scól'a“ — se pune terminu pentru alegere nóua pe Duminec'a in 12/24 August a c cu aceea observare: că atât recurentele de pana aci cât si altele cari ar mai reflectá la acést'a statiune se se arete nesmintitu in fati'a locului spre a-le cunósce poporulu, avënd a se substerne recursele provedinte cu documentele necesarii pana la terminulu susindicatu sucusrisulu in Kétegyháza. —

Se obsérva că acestu concursu supletoriu numai un'a data se publica in foi'a oficiosa „Biseric'a si Scól'a.“ Chitighaz, 25. Iuliu st. v. 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **PETRU CHIRILESCU, m. p.** protopopu, inspect. cerc. de scóle.

Se escrie concursu pentru statiunea invetiatorésca din comun'a filie **Temesesti**, cu terminu de alegere pe 5. Augustu st. v. 1890.

Emolumintele anuali: 192 fl., 8 fl. pentru curatoru, 10 orgii de lemne, din care are a se incaldi si scól'a, 8 fl. pentru conferintie, 1/2 sesiune pamentu aratoriu, care fara spese adeca dat in parte representa unu venitu anualu minimum de 100 fl., in fine: cuartiru liberu si gradina de legume.

Recursele adjustate cu testimoniu preparandialu, testimoniu de cualificatiune si de limb'a maghiara nu altcum atestat de conduita se-se substérna pana in diu'a alegerei M. O. D. Vasilie Belesiu, protopresviteru in Radna, avend recurentii a se presenta in vre-o Dumineca séu serbatóre in biseric'a din Soborsin, spre a-se face cunoscuti poporului.

Soborsin, 1. Iuliu 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **VASILIE BELESIU, m. p.** protopopu.

Pentru deplinirea definitiva a postulu invetiatorescu dela scól'a gr. or. din **Ilteu**, protopresviteratulu Radnei, se escrie concursu cu terminu pana in 15 27. Augustu a. c. in care di va fi si alegerea.

Salariulu anualu: 1) in bani gat'a 126 fl.; 2) Pentru rescumperarea aloru 9 sinici de grâu 54 fl.; 3) 9 sinici de cucuruзу sfarmatu in natura; 4) 2 mesuri de mazere in natura; 5) Pentru rescumperarea fênelui 30 fl.; 6) 12 stângeni de lemne, din cari se va incaldi si sal'a de invetiamentu; 7) Pentru conferintii 10 fl.; 8) Dela inmortentari cu liturghia 1 fl. si fara liturghia 50 cr.; 9) Cortelu liberu cu gradina de legumi; 10) Pentru cumperari'a de carti si scripturistica se va ingriji comitetulu parochialu dupa trebuintia.

Concurrentii au a substerne suplicele lor, instruite conform legii, subsemnatulu protopresviteru in terminulu deschis, ér pentru a fi cunoscuti poporului, sunt poftiti, că in vre-o Dumineca ori serbatóre se se presinte in St.

Ilteu, 14/26. Iuliu 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **VASILE BELESIU, m. p.** prot. insp. scl.

Pe statiunea invetiatorésca din **Morod'a**, devenita vacanta prin mórtea fostulu invetiatoriu **Nicolae Cociuba**, se escrie concursu pana in 30 de zile dela prima publicare in fôia „Biseric'a si Scól'a“, — fiind recursele adresate comitetulu parochialu si trimise subscrisulu inspectoru in Borosineu, pana la 11. Augustu a. c.

Emolumintele sunt:

- a) in bani gat'a 160 fl.
- b) 8 cubule bucate, parte grâu, parte cucuruзу,
- c) pentru conferintia 8 fl.
- d) pentru scripturistica 8 fl.
- e) pentru curatoratulu scólei 6 fl.
- f) 8 orgii lemne pentru invetiatoriu si scóla cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Conform prescrielor legii recursele adjustate, fiind recurentii pana la terminulu indicatu au a-se presentá in biseric'a din locu, in vr'o Dumineca, séu serbatóre spre a-si aretá desteritatea in cântu, si tipicu.

Morod'a, 15. Iuliu 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **IOAN CORNEA, m. p.** insp. scol.

Pe statiunea invetiatorésca dela scól'a gr. or. din Comun'a **Varvizu**, inspectoratulu Oradii-mari, se escrie concursu cu terminu de alegere pe 26 Augustu (7. Septembrie.) 1890.

Emolumintele sunt: 1) Cuartiru liberu cu gradina de legumi 20 fl. 2) Dela 72 numere de case à 1 fl. 72 fl. 3) Dela 72 numere de case câte un'a mesura bucate pretiuitu in 90 fl. 4) Dela 47 baeti deobligati la scóla de tóte dilele si cea de repetitiune à 50 cr. 23 fl. 50 cr. 5) 3 Jugere pamentu aretoriu si 5 jugere pasiune 25 fl. 6) Dile de lucru: cu plugulu 20 per. 1 fl. 20 cr, ér cu mânile 52 per 20 cr. 37 fl. 60 cr. 7) 3 orgii de lemne 15 fl. 8) Venitalu Cantoralu 25 fl. de tot: 308 fl. 10 cr.

Recursele ajustate conform Statului org. si adresate Comitetalui parochialu din Varviza sunt a-se trimate subsemnatului in Oradea-mare pana in 22. Augustu V. ér recurintii au a-se presentá pana la alegere in Sant'a biserica din pomenit'a Comuna, spre a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: TOM'A PACALA, m. p. insp. scol.

—□—

Se escrie concursu pentru statiunea invetiatorésca din comun'a **Remetea-Timisiana**, cu terminu de alegere pre diu'a de **19/31. Augustu a. c.**

Emolumintele incopciate cu acestu postu sunt: 1) Salariu ficu 200 fl. 2) In bucate, si anume: 30 chible grâu si 30 chible cucuru; 3) 3 jugere pamentu aretoriu si 2 jugere livada; 4) 1/2 jugeru cânepise si 1/2 jugeru gradina; 5) Cuartiru liberu; 6) 16 metri lemne pe sém'a scólei si incât intrece, cade in folosulu invetiatoriu-lui; 7) 10 fl. conferintia; 8) 5 fl. scripturistica; 9) Dela inmormentari unde va fi poftitu 50 cr.

Recursele providute conform Statutului organicu, adresate Comitetalui parochialu a le trimate Revds. Dnu Iosif Gradinariu, parochu si inspectoru de scóle in Szécsány per Vinga, avënd recurrentii a se presentá in vr'o serbatóre, pentru a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu.

Din siedinti'a comitetului parochialu din Remetea-Timisiana, tienuta la 8/20. Iuliu 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: I. GRADINARIU, m. p. insp. scl.

—□—

Pentru vacant'a statiunea invetiatorésca din comun'a **Bulzu**, inspectoratulu Pestesiu lui se escrie concursu cu terminu de alege pe diu'a de **12/24. Agustu 1890.**

Emolumintele sunt: 1) in bani gat'a 300 fl. v. a. 2) lemne de incalditu atât pentru invetiatoriu, cât si pentru localitatea de invetiamentu — câte va cere trebuinti'a, 3) Cuartiru liberu de clasa I. si o gradina de legumi.

Recurrentii au a produce testimoniu preparandialu si de cualificatiune, pre cum si din limb'a magiara. Recursele adresate Comitetalui parochialu, sunt a se trimate subsemnatului in Lugosiulu de sus p. u. Elesd, pana la 11/23. Augustu precumu si a se presentá in St. biserica — pentru de a se face cunoscutu poporului.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu TEODORU FILIPU, m. p. protop. si inspectoru scolaru.

—□—

Pentru vacant'a statiune invetiatorésca din comun'a **Siuncuiusiu**, inspectoratulu Pestesiu lui, — se escrie concursu cu terminu de alegere pe **15/27. Augustu 1890.**

Emolumintele sunt: 1) in bani gat'a 300 fl. v. a. 2) 5 stângeni de lemne din carii se va incaldii si scóla. 3) Cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Dela recurinti se pretinde: testimoniu preparandialu testimoniu de cualificatiune precum si din limb'a magiara.

Recursele sunt a se adresá comitetului parochialu din Siuncuiusiu si a se trimate subsemnatului in Lugosiulu de sus pana la 14/26. Augustu tot odata a se pre-

sentá in vre-o Dumineca la St. biserica, pentru de a se face cunoscutu poporului.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: TEODORU FILIPU, m. p. protopop. si inspectoru scolaru.

—□—

Pentru ocuparea parochiei a dou'a vacanta din **Berzava**, in protopresviteratulu Radnei, prin acést'a se escrie concursu cu terminu de **30 dile dela prim'a publicare.**

Emolumintele sunt: un'a sesiune pamentu estravilanu, birulu preotiescu si stolele indatinate.

Doritorii de a ocupá acest post, sunt poftiti a-si ascerne suplicele lor subscriului protopresviteru pana la terminulu susindicatu, fiind instruite conform prescrielor statutului organic cu testimoniu de calificatiune pentru parochiile de a doua class'a.

Totodata sunt poftiti concurrentii, cá in vre-o dumineca ori serbatóre se se presente la santa biserica, cá se fie cunoscuti din partea poporului.

Radna, 6/18. Iuliu, 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: VASILIE BELESIU, m. p. protopresv.

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea definitiva a postului invetiatorescu din filia **Halalistsu**, cu terminu de alege pe **29. Iuliu st. v. 1890.**

Emolumintele anuali: 192 fl., 8 fl. pentru curatoritu, 8 fl. pentru conferintie, 10 orgii de lemne, **preo up** are a se incaldí scóla; in fine cuartiru liberu si gradina de legume

Recursele, ajustate dupa recerintie, se se substerna M. O. D. Vasilie Belesiu protopresviteru in Radna.

Soborsin, 1. iuliu, 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: VASILIE BELESIU, m. p. protopop.

—□—

Pentru indeplinirea aloru doue posturi invetiatoresci dela scólele confesionale rom. gr. ort. din comun'a **Curtacheri**, — protopresviteratulu Siriei — se escrie concursu cu terminu de alegere pe **15/27. August 1890.**

Emolumintele anuali pentru fiesce carele postu sunt: a) salariu banescu de 220 fl. v. austr., b) doue jugere pamentu aratoriu si fénatiu, c) trei orgii de lemne, d) cuartiru cu gradina de legume, e) dela inmormentari mari unde'va fi poftit 40 cr, ér dela cele mici 20 cr. De curatoratu si provederea scólelor cu lemne se va ingrijí comuna. Acel'a dintre invetiatorii alesí, carele va forma si conduce corulu vocalu, afara de cele insirate va primi 40 fl. v. a. ca onorariu.

Aspirantii — carii fora alta remuneratiune au se conduca si stranile sft. biserici spre ce scop au a-se presenta in santa biserica dovedindu desteritate in acésta directie — sunt avisati a-si suscerne petitiunile adresate comitetului parochialu, protopresviterului si inspect. **Giorgiu Popovici** in Siria (Világos), dovedind ca sunt romani gr. ort. cá posed esamenulu de cualificatiune si celu din limb'a magiara si cá ce conduita au. Competintii cu cualificatiuni mai multe, precum si acei'a cari vor dovedi desteritatea in gradinariu si albinariu vor fi preferiti.

Alesii numai dupa o proba de unu anu pot fi aprobati definitivu.

Din siedinti'a comit. paroch. tienuta in Curtacheri la 10 Iuniu 1890.

Ambrosiu Ungurean, m. p. notariu.

Iosif Ursu, m. p. pres. al com.

In contielegere cu inspectorulu cercualu.

—□—

Se escrie concursu pentru statiunea invetiatorésca dela scol'a confessională din comuna **Araneag**, protopresviteratul Siriei, cu terminu de alegere pe **19 31. Augustu 1890.**

Emolumintele anuali :

- a) salariu banescu 120 fl.
- b) jumătate sesiune pamant aratoriu si fênatiu,
- c) 48 metri cub. lemne, din cari se va incalzi si scol'a,

- d) pentru scripturistica 5 fl.
- e) diurne la conferintie 5 fl.
- f) cortelu liberu si gradina de legume.

Aspirantii cari fara alta remuneratiune vor funga si ca conducatori de strani sunt avisati a si suscerne petitiunile lor adresate comit. parochialu inspectorelui Giorgiu Popoviciu in Siri'a (Világos), dovedind că sunt de rel. gr. ort. că posed esamenulu de cualificatiune si celu din limb'a maghiara si că ce conduita au. Competintii cu cualificatiune mai multa, cei desteri in gradinaritu si albinaritu vor fi preferiti.

Alesulu numai dupa unu anu de proba va fi aprobat definitiv.

Recurentii sunt avisati a-se presenta in atare Dumineca seu serbatóre pentru a si areta desteritatea in cant si tipic.

Din siedinti'a comitetului dela 17/29. Iuniu 1890.

Manase Popescu m. p.
preota.

In contielegere cu inspectorulu cercualu.

Pe statiunea invetiatorésca dela scol'a gr. or. din comun'a **Cotigletiu** cu filia **Bucuroe**, protopresviteratulu Oradii-mari se escrie concursu cu terminu de alegere pe **16/28. Augustu 1890.**

Emolumintele sunt :

a) dela comuu'a Cotigletiu.

1. In bani gata 92 fl. 2. 12 cubule de bucate à 5 fl. 60 fl. 3. Intravilanulu invetiatorescu 16 fl. 4. 2 vici fasole 4 fl. 5) Venitu cantoralu 8 fl. 6) 3 orgii de lemne per 8 fl. 24 fl.

b) dela comun'a Bucuroe :

7. In bani gata 58 fl. 8. 8 cubule bucate à 5 fl. 40 fl. 9. 2 vici fasole 4 fl. 10. Câte unu fuioru dela fiecare casa à 10 cr. 2 fl 50 cr. 11. Venitulu cantoralu 4 fl. de totu 312 fl. 50.

Recursele ajustate conformu stat. or. si adresate comitetului parochialu din Cotigletiu se se tramita subscrisului in Oradea-mare pana in 12/24. Augustu, era recurentii se se presenteze in bisericile ambeloru comune, spre a-si areta desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu : TOM'A PACAL'A m. p. inspectorulu scol.

Pe statiunea invetiatorésca dela scol'a gr. or. din comun'a **Apateulu rom.**, protopresviteratulu Oradii-mari, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **18/30. Augustu 1890.**

Emolumintele sunt :

1. In bani gata 130 fl. 2. 19 jugere pamantu aretoriu 76 fl. 3. 12 cubule bucate 48 fl. 4. 4 orgii de lemne 20 fl. 5. Stóle cantorali 10 fl. 6. Cuartiru cu intravilanu 25 fl. de totu 309 fl.

Recursele ajustate conformu stat. org. si adresate Comitetului parochialu din Apateulu rom. se se tramita

subscrisului in Oradea-mare pana in 14/27. Augustu, éa recurentii se se presenteze in biseric'a din comun'a amin-tita spre a-si areta desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu : TOM'A PACAL'A, m. p. inspectoru scolaru.

Pe statiunea invetiatorésca dela scol'a gr. or. din comun'a **Sacalu**, protopresviteratulu Oradii-mari, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **19/31. Aug. 1890.**

Emolumintele sunt :

1. Cortelu cu intravilanu computatu in 20 fl. 2. Salariulu in bani 100 fl. 3. $\frac{1}{4}$. sesiune pamantu 80 fl. 4. 20 sinice de grâu 100 fl. 5. Stóle cantorale 30 fl. 6. Pasiune pentru 3 vite 6 fl. Sum'a 336 fl.

Recursele ajustate conform stat. org. si adresate Comitetului parochialu din Sacalu sunt a-se trimite subscrisului in Oradea-mare pana in 15/27. Aug. era recurentii au se se presenteze pana la alegere in S. biseric'a spre a-si arete desteritatea in cantu si tipicu.

Se obsérva că alegandulu invetiatoriu din sum'a aretata mai mai sus va avé se solvésca Contributiunea erariala si apararea de apa dupa pamentulu invetiatorescu, cari anual minte se urca pana la 28 fl.

Comitetulu parochialu

In contielere cu : TOM'A PACALA, m. p. inspect. scol.

Pe statiunea invetiatorésca dela scol'a gr. or. din comun'a **Siumugiu** protopresviteratulu Oradii-mari se escrie concursu cu terminu de alegere pe **17/29 Augustu 1890.**

Emolumintele sunt :

1. Cortelu liberu cu gradina de legumi 2. In bani gata 173 fl. si 80 cr. 3. 8 jugere de pamantu 40 fl. 4. dela 126 de case cate $0\frac{1}{2}$ masura de bucate 75 fl. 80 cr. 5. 4 Orgii de lemne pentru invetiatoriu 24 fl. 6. Venite cantorali si din comun'a 22 fl. de totu 335 fl. 60 cr.

Doritotrii de a ocupá acésta statiune sunt avisati a trimite recursele loru ajustate conform Stat. Org. si adresate Comitetului parochialu din Siumugiu subsemnatuii protopopu si inspectoru scolaru in Oradea-mare pana iu 13/25. Augustu 1890, éra pana la alegere se se presentédie in biseric'a din Siumugiu spre a-si areta desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu,

In Contielegere cu : TOM'A PACALA, m. p. protop. si insp. scol.

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca dela scol'a vechia din **Cerneteazu** cu terminu de alegere pe **6/18 Augustu a. c.**

Salariulu anualu : 172 florini, pentru scripturistica 3 fl., diurne pentru conferintie 3 fl., 50 meti de grâu, 3 orgii de lemne éra de incaldirea salei de invetiament se va ingriji comun'a, 4 jugere de pamantu, cuartiru liber cu jumetate dia gradina intra si estravilana, dela inmormentarile unde va fi poftit 50 cr.

Recursele ajustate dupa prescriesele statutului org., cu testimonele de calificatiune invetiatoresca si de limb'a magiara se se substérna pana la terminul indicat parintelui inspector de scol'a in Szécsány per Vinga. Cei versati in note vor fi referiti, spre care scop va avea se se presenteze in comuna inainte de alegere aspirantele, spre aretarea desteritatii sale in cantare si conducerea corului vocal.

Comitetul parochialu.

In contielegere cu mine : IOSIF GRADINARIU, m. p. preot. inspect. scol.